

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 92 din 23.05.2007

Dosar nr: 251/2007

Petiția nr: 5.296/21.05.2007 conexată cu 5.352/22.05.2007

Petenți: Romani CRISS și Forumul European al Romilor și Travellers

Parte vătămată: Andreea Pană

Reclamat: Traian Băsescu

Obiect: atingerea demnității și crearea unei atmosfere degradante, umilitoare, ofensatoare îndreptate împotriva femeilor și a persoanelor aparținând minorității romilor.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

I.1.1. Romani CRISS-Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii, cu sediul în Str. Buzești, nr. 19, București, Sector 1

I.1.2. Forumul European al Romilor și Travellers, cu sediul în Strassbourg...

I.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții vătămate

I.2.1. Andreea Pană, domiciliată în

I.3. Numele, domiciliul, reședința sau sediul pârâtului

I.3.1. Traian Băsescu, cu domiciliul ales, Palatul Cotroceni, Str. Geniului nr. 1-3, București, Sector 5

II. Obiectul sesizării

Sesizarea petentelor Romani CRISS și F.E.R.T. se referă la utilizarea de către domnul Traian Băsescu a următoarelor expresii: „Mă păsărică, n-ai și tu treabă azi?”, „Cât de agresivă era țiganca asta impuțită”.

III. Descrierea presupusei fapte de discriminare

În după-amiaza zilei de 19 mai 2007, domnul Traian Băsescu și soția acestuia, doamna Maria Băsescu, se aflau la un centru comercial în localitatea București. Domnișoara Andreea Pană, jurnalistă, a filmat cuplul prezidențial cu un telefon mobil.

La ieșirea din magazin, domnișoara Andreea Pană a adresat către domnul Traian Băsescu întrebarea: „Ce procent aveți pentru diseară, pentru mâine?”, replica domnului Traian Băsescu fiind: „Mă păsărică, nu ai și tu treabă azi?”, după care a luat telefonul mobil al doamnei Andreea Pană.

Domnul Traian Băsescu, împreună cu soția, a părăsit locul unde a avut loc incidentul menționat, s-a urcat în mașina proprietate personală, timp în care telefonul doamnei Andreea Pană, nefiind deconectat, a înregistrat o discuție a domnului Traian Băsescu, în care, cu referire la jurnalistă, afirmă: „Cât era de agresivă țiganca asta împuțită”.

În seara aceleași zile, telefonul mobil, cu înregistrarea discuției, a fost înapoiat reprezentanților postului Antena 3, care ulterior a dat publicității înregistrarea.

IV. Procedura de citare

Petenta Romani CRISS, F.E.R.T., persoana vătămată și reclamatul au fost citați prin procedură de urgență în data de 21.05.2007 la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD).

La audierea din 23 mai 2007 s-au prezentat: petenta, Romani CRISS prin avocat Mandache Costică Marian; persoana vătămată Andreea Pană cu avocata Ionescu Ștefania; reclamatul, Traian Băsescu, prin Ștefan Deaconu, consilier prezidențial, Ene Cristian și Corbeanu Gliga, avocați.

Procedura de citare a fost legal îndeplinită.

V. Susținerile părților

Romani CRISS își întemeiază sesizarea pe prevederile art. 2 alin. 4 și art. 15 din *O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*, republicată, considerând că Președintele României utilizează în public un limbaj dur, deopotrivă sexist și rasist, adresându-se unei jurnaliste într-o manieră jignitoare și degradantă. Apelativul „păsărică”, cu conotații sexuale, denotă faptul că Președintele României, cu intenție, a vizat crearea unei atmosfere de umilință, ofensatoare, de inferioritate pentru jurnalistă, pe criteriul apartenenței sexuale a acesteia.

Prin formula „țigancă împuțită”, domnul Traian Băsescu utilizează epitete cu conotații peiorative calificate drept „țigancă”. Percepută sau reală, apartenența etnică a jurnalistei constituie pentru Președinte un motiv de insultă, ofensă și agresiune verbală.

Romani CRISS solicită reținerea circumstanței agravante datorită discriminării simultane pe două criterii, respectiv sex și etnie (discriminare multiplă).

Potrivit punctului de vedere exprimat prin notele scrise de Romanii CRISS, scuzele exprimate în data de 21 mai 2007 dl. Traian Băsescu nu regretă cele afirmate, ci își exprimă regretul pentru faptul că o „expresie nepotrivită” a fost făcută publică. Nu sunt prezentate scuze nici față de femeile din România, care au fost insultate, și nici față de comunitatea de romi.

Romani CRISS solicită:

- „constatarea celor două fapte de discriminare săvârșite de domnul Traian Băsescu;
- sancționarea celor două fapte de discriminare săvârșite de domnul Traian Băsescu;
- obligarea domnului Traian Băsescu la prezentarea directă de scuze publice, în cadrul unei conferințe de presă, cu participarea a minimum trei cotidiene și două televiziuni centrale;
- obligarea domnului Traian Băsescu la stabilirea unui mecanism de consultare regulată sau permanentă cu privire la problematica minorității rome și egalității de gen.”

Persoana reclamată, domnul Traian Băsescu, a depus la dosar un punct de vedere, prin care arată că se afla în magazin în calitate de persoană privată, într-o ipostază strict privată, aflându-se sub imperiul unei mari presiuni publice și mediatice.

De asemenea, domnul Traian Băsescu susține că regretă expresia nepotrivită utilizată în convorbirea privată, într-un spațiu privat, care a fost făcut public de către alte persoane, fără consimțământul lui, provocând un nemeritat prejudiciu moral doamnei Andreea Pană.

În drept, persoana reclamată arată că potrivit art. 15 din *O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*, republicată, demnitatea persoanei nu poate fi încălcată decât printr-un comportament manifestat în public, arătând totodată că art. 8 al *Convenției Europene a Drepturilor Omului* garantează dreptul la viață privată, existând și o jurisprudență în acest sens a Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO), cum ar fi cauza *VON HANNOVER contra GERMANIA*, unde Curtea a decis că și o persoană publică trebuie apărată împotriva paparazzilor.

Referitor la utilizarea expresiei „păsărică”, domnul Traian Băsescu arată că sensul avut în vedere nu a avut sub nici o formă conotații sexuale, nu a avut ca scop sau efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterea, folosința sau exercitarea în condiții de egalitate a drepturilor și libertăților fundamentale sau a celorlalte drepturi recunoscute de lege, conform art. 2 alin. 1 din *O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*.

Reclamatul arată că în activitatea lui a fost călăuzit de un spirit de toleranță și respect reciproc față de valorile democratice ale tuturor minorităților.

În concluzie, domnul Traian Băsescu solicită respingerea acuzației de discriminare întrucât, în calitate de președinte, nu poate fi tras la răspundere contravențională.

La audiere, persoana vătămată, Andreea Pană a susținut că telefonul personal, care înregistra la momentul respectiv, a fost luat de către dl. Traian Băsescu, după care a fost înapoiat, ulterior, reprezentanților postului Antena 3 cu înregistrarea convorbirii în care s-a utilizat formula „țigancă împutită”. Andreea Pană s-a simțit ofensată de apelativul „pășărică”.

Reprezentantul Romani CRISS a ridicat excepția lipsei calității procesuale pasive a instituției Administrației Prezidențiale, motivând că domnul Traian Băsescu nu se afla în exercitarea funcției, neacționând astfel în calitate de președinte al României, ci în calitate de persoană privată, prin urmare nu poate fi reprezentat de consilierul juridic prezidențial.

Consilierul juridic a arătat că însuși Romani CRISS, în sesizare, face referiri la calitatea de președinte a reclamatului.

VI. Motivele de fapt și de drept

VI.1. Privind excepțiile ridicate, Colegiul a reținut următoarele:

Art. 84 alin. 2 al *Constituției României* prevede: „Președintele României se bucură de imunitate. Prevederile articolului 72 alineatul (1) se aplică în mod corespunzător.”, care stabilește: „Deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului.”

Colegiul director reține prevederile Art. 72 alin.1 din *Constituția României* care se aplica corelativ Președintelui României, potrivit căruia: „deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere politică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului”.

Întrucât are ca scop garantarea independenței opiniilor, lipsa răspunderii juridice, prevăzută de articolul 72 din *Constituție*, constă în interdicția de tragere la răspundere juridică a deputaților și senatorilor pentru voturile sau opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului lor. Interdicția privește actele intrinseci mandatului nu și cele extrinseci exercițiului acestuia, urmărind să apere libertatea de expresie și de decizie a parlamentarului. Ceea ce excede, însă, exercițiului mandatului nu intră sub incidența acestei imunități. Parlamentarul nu este peste lege. Articolul 16 alin. 2 din *Constituție* prevede că „Nimeni nu este mai presus de lege.”. De aceea, actele parlamentarului ce nu sunt în exercițiul funcției sale pot atrage răspunderea juridică, în astfel de situații aplicându-se dreptul comun. (vezi *Drept Parlamentar Românesc*, Ioan Muraru, Mihai Constantinescu, Editura All Beck, 2005, pag.331)

Pe de altă parte, garantarea opiniilor în confruntarea politică din Parlament nu-i un privilegiu, astfel încât nu se poate legaliza un abuz. De aceea, iresponsabilitatea juridică pentru votul și opiniile exprimate nu exclude răspunderea disciplinară pentru încălcarea regulamentelor, răspunderea politică a parlamentarului și nici răspunderea sa penală sau civilă pentru săvârșirea unor

fapte străine mandatului pe care îl exercită. În schimb, ea privește actele săvârșite de parlamentar în incinta Parlamentului cât și în afara ei, dar în exercițiul unei însărcinări stabilite de Camere. (vezi idem pag.332)

În acest sens, Colegiul Director constată că afirmațiile domnului Traian Băsescu nu reprezintă o opinie politică exprimată în exercitarea mandatului, imunitatea președintelui nefiind extinsă, în cazul faptelor care fac obiectul plângerii desuse soluționării, în ceea ce privește răspunderea contravențională.

Colegiul Director respinge excepția lipsei calității procesuale pasive a Administrației Prezidențiale ca nefondată.

VI.2. Cu privire la faptele de discriminare sesizate, Colegiul a analizat separat cele două capete de cerere.

În fapt, Colegiul Director, reține potrivit probelor anexate la dosar, că domnul Traian Băsescu, în după-amiaza zilei de 19 mai 2007, ziua de desfășurare a referendumului național pentru demiterea sa din funcția de Președinte al României, se afla la cumpărături într-un centru comercial din București, alături de soția sa. Colegiul Director are în vedere precizările dlui. Traian Băsescu cu privire la faptul că nu era o vizită oficială sau campanie electorală ci o acțiune personală ca oricare alt cetățean, însă în același timp reține că din imaginile prezentate de mass-media referitoare la această acțiune, reprezentanți ai media sau ai unor televiziuni au relatat acest eveniment, fiind prezenți la respectivul centru comercial, în parcare, pe parcursul acțiunii domnului Traian Băsescu.

Andreea Pană, reporter al postului de televiziune Antena 1 l-a filmat pe domnul Traian Băsescu cu telefonul mobil. Colegiul Director reține următorul dialog dintre domnul Traian Băsescu și doamna Andreea Pană:

Dna. Andreea Pană: M-am gândit la o întrebare inteligentă. Ce procent aveți pentru diseară... pentru mâine?

DI. Traian Băsescu: Mai, păsărică, tu nu ai treabă azi?

Andreea Pană: La numărătoarea voturilor, ce credeți că va fi... Care va fi rezultatul?"

După această întrebare, domnul Băsescu a luat telefonul din mâna reporterului Antenei 1 și l-a introdus în buzunar, fără să știe că aparatul încă înregistra.

Discuțiile au continuat:

Dna. Andreea Pană: "Domnule președinte, dați-mi telefonul!"

DI. Traian Băsescu: "Nu-ți dau nimic! Luni să mă cauți la Cotroceni"...

Dna. Andreea Pană: "Domnule președinte, ăsta e furt!"

DI. Traian Băsescu: "Nu, ți l-am luat doar!"...

Dna. Andreea Pană: "Domnule președinte, pot să fac plângere la Poliție că președintele României mi-a furat telefonul... în public".

DI. Traian Băsescu: "Hai să te vedem!"

Domnul Traian Băsescu a plecat și începe o discuție cu soția sa, în mașină:

Dna. Maria Băsescu: I-l dai?

DI. Traian Băsescu: Da.

Domnul Traian Băsescu îi salută pe ziaristi, apoi continuă discuția cu șotia sa în mașină:

DI. Traian Băsescu: La revedere!... Cât era de agresivă țiganca asta împuțită...nu știu, Maria... da'... trebuia să i se întâmple odată..

Dna. Maria Băsescu: Tot mai sunt și la ieșire...

DI. Traian Băsescu: Să fie... uite-i..."

Colegiul Director reține că evenimentul și discuțiile care au avut loc au fost relatate și prezentate pe majoritatea posturilor de televiziune și pe larg dezbătute în presa scrisă, fiind subiectul dezbaterilor publice televizate în zilele care au urmat.

VI.2.1. Utilizarea apelativului „păsărică”

Conform art 2, alin. (4) din OG 137/2000, republicată: *„Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”*

Art. 15 alin. O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, garantează dreptul la demnitate personală, stabilind: *„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acesteia/acestui la o rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau categorie defavorizată, ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia/acesteia”.*

Cuvântul „păsărică” are mai multe înțelesuri în limba română, prin urmare, deși cuvântul folosit nu este unul adecvat și transmite mesaje negative în spațiul public, fapta nu e de natură să atragă răspunderea contravențională.

VI.2.2. Utilizarea formulei „Cât era de agresivă țiganca asta împuțită”.

În drept, Colegiul Director reține că potrivit *Constituției României*, art. 20 alin 1, *„Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.*

Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art 14 prevede: *„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.*

Protocolul nr. 12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art 1 prevede interzicerea generală a discriminării:

„1. Exercițarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici o discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație.

2. Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publică pe baza oricăruia dintre motivele menționate în paragraful 1.”

Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială definește prin art. 1 discriminarea rasială prin următoarele: „În prezenta convenție, expresia «discriminare rasială» are în vedere orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect de a distruge sau compromite recunoașterea, folosința sau exercitarea în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alt domeniu al vieții publice.”

OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, la art. 2 alin 1 stabilește: „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

Conform art 2, al (4) din OG 137/2000, republicată: „Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”

În analiza obiectului plângerii deduse soluționării, Colegiul Director se raportează la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului pentru a răspunde următoarelor probleme din speța de față:

- dreptul la respectarea vieții private și de familie în cazul persoanelor publice, care dețin funcții de demnitate publică;
- dreptul la libertatea de informare a cetățenilor asupra unor informații de interes public exprimate de persoane cu funcții de demnitate publică în spațiul lor privat;
- și dreptul de a nu fi supus discriminării.

Dreptul la respectarea vieții private și de familie în cazul persoanelor publice, care dețin funcții de demnitate publică

Potrivit Art. 8 al *Convenției Europene a Drepturilor Omului*:

“1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirii faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.

Potrivit doctrinei și jurisprudenței contenciosului european, noțiunea de « viață privată », în sensul Convenției Europene, este autonomă și variabilă în raport cu persoana care apare ca titular. Astfel, întinderea dreptului la respectarea vieții private este mai redusă, în măsura în care individul pune în contact viața sa privată cu viața publică. (CEDO, 12 iulie 1977, cauza BRUGGEMANN et SCHUETEN vs. GERMANY, DR nr.10, p.100).

Curtea Europeană a subliniat că viața privată a oamenilor politici se îmbină cu viața lor publică, deci, sub acest aspect, ei se pot afla în centrul atenției și sub controlul opiniei publice. (vezi C. Bârsan, *Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole*, Vol. I, *Drepturi și Obligații*, Editura All Beck, p.600, parag.27). În al doilea rând, garanția oferită de art.8 al vieții private a unei persoane poate fi invocată în limitele în care ea dorește să păstreze secretul acesteia; din moment ce o persoană, prin propria ei activitate, își face publică viața privată, protecția înscrisă în textul Convenției încetează să mai funcționeze. (CEDO, 17 iulie 1976, cauza JOHNSON vs. UNITED KINGDOM, DR nr.74, p.72).

Spre exemplu, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza VON HANNOVER vs. GERMANY reține o distincție clară în ceea ce privește întinderea dreptului la respectarea vieții private în raport cu persoana care apare ca titular. În cauză, Curtea precizează că aplicanta, fiica Printului Rainer III de Monaco este președinta anumitor fundații umanitare sau culturale și reprezintă familia la evenimente precum Balul Crucii Roșii sau deschiderea Festivalului de Circ Internațional, însă nu deține nici o funcție în cadrul sau în numele statului Monaco sau al vreuneia din instituțiile sale. (parag.62).

Curtea consideră că o distincție fundamentală este necesar a fi făcută între fapte raportate -chiar și controversate- de natură a contribui la dezbatere într-o societate democratică referitoare la politicieni în exercițiul funcțiilor lor, spre exemplu, și detalii raportate în privința vieții private a unui individ, care, cu atât mai mult, în acest caz, nu exercită funcții oficiale.

În timp ce în primul caz presa exercită rolul său vital de „câine de pază” într-o democrație prin contribuția la „împărtășirea informațiilor și ideilor în chestiuni de interes public (CEDO, cauza OBSERVER and GUARDIAN vs. UNITED KINGDOM), presa, nu realizează acest lucru în cel din urmă caz. (parag.63). Deci, în primul caz publicul are dreptul de a fi informat, ceea ce constituie un drept

esențial într-o societate democratică care, în anumite circumstanțe, se poate extinde la aspecte din viața privată a figurilor publice, în mod particular unde este vorba de politicieni (CEDO, 18.08.2004, cauza EDITION PLON vs. FRANCE) situația în cazul aplicantei nu intră în sfera nici unei dezbateri politice sau publice deoarece pozele publicate și comentariile acompaniatoare relatează în mod exclusiv detalii ale vieții private ale aplicantei. (parag. 64)

În concluzie: este evident faptul că viața privată a oamenilor politici se îmbină cu viața lor publică, și sub acest aspect, ei se pot afla în centrul atenției și sub controlul opiniei publice iar din moment ce o persoană, prin propria ei activitate, își face publică viața privată, protecția înscrisă în textul *Convenției* încetează să mai funcționeze, întinderea dreptului la respectarea vieții private fiind mai redusă.

Dreptul la libertatea de informare a cetățenilor asupra unor informații de interes public exprimate de persoane cu funcții de demnitate publică în spațiul lor privat

Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că protecția vieții private trebuie să fie pusă în echilibru cu dreptul la libertatea de exprimare garantată în art.10 al Convenției. (CEDO, 24 iunie 2004, cauza VON HANNOVER vs. GERMANY).

În acest context, Curtea reiterează că libertatea de expresie constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, *Libertatea de expresie* include „*nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.*” (CEDO, între altele, LINGENS vs. AUSTRIA, OBERSCHLICK vs. AUSTRIA, SUNDAY TIMES vs. U.K., OBSERVER și GUARDIAN vs. U.K., CASTELLS vs. SPANIA, THORGEIRSON vs. ISLANDA, JERSILD vs. DANEMARCA, GOODWIN vs. U.K., DE HAES și GIJELS vs. BELGIA, DALBAN vs. ROMÂNIA).

În acest sens, „*presa joacă un rol esențial într-o societate democratică. Deși nu trebuie să depășească, între alte limite, și pe aceea a protecției reputației altora, este de datoria presei să transmită informații și idei cu privire la toate chestiunile de interes public.*” (CEDO, 26 noiembrie 2001, cauza OBSERVER și GUARDIAN vs. UNITED KINGDOM, parag.59, cauza BLADET TROMSO și STENSAAS v. NORWAY, parag.59, 24 iunie 2004, cauza VON HANNOVER vs. GERMANY, parag.58).

Obligației presei de a transmite astfel de informații și idei i se adaugă dreptul publicului de a le primi. Dacă nu ar fi așa, presa nu ar putea să-și îndeplinească rolul său vital de „câine de pază public”. (CEDO, între altele, cauza THORGEIRSON vs. ISLANDA, cauza BLADET TROMSO și STENSAAS vs. NORWAY, cauza DICHAND și alții others v. AUSTRIA, cauza PRISMA PRESS vs. FRANCE).

Subiectul de interes public a fost definit in jurisprudența de contencios european drept orice „chestiune care afectează viața comunității” (CEDO, cauza LINGENS vs. AUSTRIA). Interesul public nu se rezumă la chestiunile politice, ci le include și pe cele sociale sau de alt gen care privesc comunitatea. „Nu există nici un precedent juridic pentru a distinge...între discuția politică și discuția asupra altor subiecte de interes public” (CEDO, cauza THORGEIRSON vs. ISLANDA). „...A lipsi publicul de informații asupra funcționării serviciilor publice înseamnă a ignora un drept fundamental într-o democrație.” (CEDO, cauza OBSERVER și GUARDIAN vs. REGATUL UNIT AL MARII BRITANII și IRLANDEI DE NORD).

De asemenea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că „Libertatea presei constituie unul dintre cele mai eficiente mijloace prin care publicul află și își formează opinii despre ideile și atitudinile conducătorilor politici. În sens larg, libertatea dezbaterii politice este esența conceptului de societate democratică, concept care domină Convenția în întregul său. Limitele criticii acceptabile sunt mai largi cu privire la politicieni decât în raport cu indivizii obișnuiți. Spre deosebire de cei din urmă, politicienii trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte, atât din partea jurnaliștilor, cât și din partea marelui public și, în consecință, trebuie să dovedească un grad mai mare de toleranță.” (CEDO, între altele, cauza LINGENS vs. AUSTRIA, OBERSCHLICK 1, 2, 3 vs. AUSTRIA). Desigur că un politician este îndreptățit la protecția reputației sale, chiar și atunci când nu acționează în capacitatea sa privată, dar necesitatea acestei protecții trebuie cântărită cu interesele discuției libere a chestiunilor politice. (între altele, OBERSCHLICK 1, 3 vs. AUSTRIA, DICHAND și alții vs. AUSTRIA).

În concluzie:

- este de datoria presei să transmită informații și idei cu privire la toate chestiunile de interes public;
- subiectul de interes public a fost definit in jurisprudența de contencios european drept orice „chestiune care afectează viața comunității”;
- „nu există nici un precedent juridic pentru a distinge...între discuția politică și discuția asupra altor subiecte de interes public”;
- politicienii trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte, atât din partea jurnaliștilor, cât și din partea marelui public și, în consecință, trebuie să dovedească un grad mai mare de toleranță;

Dreptul de a nu fi supus discriminării.

Raportat la dreptul de a nu fi supus discriminării, trebuie reținut că fosta Comisie Europeană a Drepturilor Omului în cauza ASIATICILOR EST AFRICANI v. MAREA BRITANIE a pronunțat prima decizie a unei instanțe internaționale prin care s-a precizat că discriminarea poate constitui una din formele de „tratament

degradante”, interzise ca parte a dreptului de a nu fi supus torturii. Comisia a susținut că *„diferit de orice considerație privind articolul 14 al Convenției, discriminarea bazată pe rasă poate, în anumite circumstanțe, să constituie în sine tratament degradant în sensul articolului 3 al Convenției”*. Comisia a subliniat că *„o importanță specială trebuie acordată discriminării rasiale, și că în mod public a diferenția un grup de persoane sub aspectul tratamentului bazat pe rasă, poate constitui, în anumite circumstanțe, o formă specială de afront adusă demnității umane”*. Astfel, *„tratamentul diferențiat aplicat unui grup de persoane datorită rasei poate fi capabil a constitui tratament degradant în circumstanțe în care tratamentul diferențiat pe baza altor criterii, precum limba, nu ar pune astfel de probleme”*. (Comis. EDH, cauza ASIATICILOR EST AFRICANI v. MAREA BRITANIE, no.4403/70, 14.12.1973, în același sens vezi CEDO, cauza CYPRUS v. TURKEY, (2002) 35 EHRR 30, para. 308-310, cauza MOLDOVAN and others v. ROMÂNIA, Judgment No. 2, 12 July 2005)

Aplicând aceste principii statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului la elementele de fapt ale obiectului plângerii deduse soluționării, Colegiul director se raportează la prevederile art 2, al (4) din OG 137/2000, republicată care prevede:

„Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”

O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare prevede în articolul 1 că *„în România, stat de drept, democratic și social, demnitatea omului, (...), libera dezvoltare a personalității umane reprezintă valori supreme și sunt garantate prin lege”*.

Referindu-ne la afirmațiile care fac obiectul plângerii dedus soluționării, astfel cum Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a statuat în jurisprudența sa, utilizarea unor sintagme precum „tigan/țigani”, „rom/romi”, „homosexuali”, „sidos” „cioară/ciori”, etc., referitoare la anumite categorii de persoane trebuie analizate contextual raportate la întreg, având în vedere modul și locul în care au fost făcute, motivul, declarațiile, articolele, publicațiile, titlul articolelor cât și conținutul acestora, punctele de vedere ale celor care le-au scris sau prezentat, modul și contextul în care au fost făcute precum și impactul, efectul acestora.

Sub acest aspect, Colegiul Director reține că afirmațiile în cauză, au fost făcute de domnul Traian Băsescu, Președintele României suspendat la data respectivă, în după-amiaza zilei de 19 mai 2007, ziua de desfășurare a referendumului național pentru demiterea sa din funcție.

Potrivit *Constituției României*, Art.80: (1) *„Președintele României reprezintă statul roman și este garantul independenței naționale, al unității și al integrității teritoriale a țării.*

(2) *Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice. În acest scop, Președintele exercită funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate.*”

Deși domnul Traian Băsescu „nu se afla într-o vizită oficială, nici de campanie electorală, ci într-o acțiune personală ca oricare alt cetățean”, nu se poate reține disjungerea între persoana privată și persoana care îndeplinește funcția supremă în stat, chiar suspendată. Astfel, cum se statuează și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului citată de Colegiul Director, viața privată a oamenilor politici se îmbină cu viața lor publică, și sub acest aspect, ei se pot afla în centrul atenției și sub controlul opiniei publice. (CEDO, 18.08.2004, cauza EDITION PLON vs. FRANCE, 24 iunie 2004, cauza VON HANNOVER vs. GERMANY, 12 iulie 1977, cauza BRUGGEMANN și SCHUETEN vs. GERMANY, DR nr.10, p.100 și altele)

De asemenea, Curtea Europeană a statuat că din moment ce o persoană, prin propria ei activitate, își face publică viața privată, protecția înscrisă în textul *Convenției* încetează să mai funcționeze, întinderea dreptului la respectarea vieții private fiind mai redusă. Din acest punct de vedere, se reține că la acțiunea particulară a domnului Traian Băsescu, la centrul comercial, au fost prezente unele posturi de televiziune care au relatat despre acest eveniment. Cu atât mai mult, deplasarea la centrul comercial relatată de presă, s-a desfășurat în ziua de 19 mai 2007, ziua de desfășurare a referendumului național, fiind o zi particulară, prin natura sa, prin însăși consecințele avute în plan social în societatea românească, ceea ce dă o conotație relevantă contextului în care au avut loc evenimentele care fac obiectul plângerii.

Astfel, cum a statuat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, „*politicienii trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte, atât din partea jurnaliștilor, cât și din partea marelui public și, în consecință, trebuie să dovedească un grad mai mare de toleranță.*” (CEDO, între altele, cauza LINGENS vs. AUSTRIA, OBERSCHLICK 1, 2, 3 vs. AUSTRIA).

Colegiul Director reține că urmare filmării acestuia de către un reporter, în fapt jurnalista Andreea Pană și urmare unor întrebări legate de rezultatul referendumului, domnul Traian Băsescu a luat telefonul jurnalistei și după un dialog, s-a urcat în mașina personală. La întrebarea soției, dacă va înapoia telefonul jurnalistei, domnul Traian Băsescu a spus “Da “, a salutat din mașină ziaristii prezenți la centrul comercial, după care a declarat “:... Cât era de agresivă țiganca asta împutită...nu știu, ... da'... trebuia să i se întâmple odată..”

Sub acest aspect, raportându-ne la definiția prevăzută de art.2, alin.4 din O.G. nr.137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, constatăm că elementul material al faptei constă, în speță, în activitatea exterioară de săvârșire care se realizează sub forma unei acțiuni prin exprimare verbală. Se reține astfel un comportament activ, concretizat în afirmații care au un conținut bazat pe asocieri etnice în strânsă legătură cu un comportament reprobabil, care luate împreună, în general, denotă o stare față de care oamenii manifestă dispreț sau dezaprobare. Fapta reclamatului prin efectele pe care le

generează supune unui tratament injust, degradant persoanele aparținând comunității romă.

Aceste sintagme care formează conținutul afirmației “Cât era de agresivă țiganca asta împruțită”, prin ele însele sunt ofensatoare și aduc atingere demnității, având efect de a umili, constituind o apreciere jignitoare strâns legată de o percepție stereotipă asociată unei etnii, în speță etniei rome, similar unor percepții subiective generalizate cu caracter discriminatoriu, de tipul celor cu care etnia romă este asociată, spre exemplu:romii (țigani) sunt “împruțiți, jegosi, nespălați, hoți” etc.

În ceea ce privește sensul afirmației, per se, nu poate fi reținută o conotație pozitivă sau cel puțin neutră, asocierea între agresiv – țigan – împruțit, fiind negativă prin utilizarea coroborată a celor trei termeni și prin asociere cu apartenența la etnia romă. Aceste alăturări asociate termenului de “țigan”, prin comportamentul activ manifestat sub formă de expresie verbală are la bază etnia și are ca efect atingerea demnității, drept garantat de lege, prin art. 1 al O.G. nr.137/2000, republicată: „În România, stat de drept, democratic și social, demnitatea omului, (...), libera dezvoltare a personalității umane reprezintă valori supreme și sunt garantate de lege”.

Din acest punct de vedere se întrunește elementul de defavorizare nejustificată, de supunere unui tratament injust al persoanei față de care s-au făcut declarațiile respective, domnișoara Andreea Pană, jurnalist, în comparație cu alte persoane și subsecvent față de persoanele de etnie romă în comparație cu alte persoane.

În ceea ce privește efectul public creat, Colegiul Director reține că impactul și publicitatea afirmațiilor s-a realizat prin difuzarea în mass-media a înregistrării conversației domnului Traian Băsescu cu soția sa și subsecvent prin scuzele publice prezentate ulterior.

Colegiul nu pune la îndoială buna credință a reclamatului și nu consideră că dl. Băsescu a avut intenția de a supune unui tratament injust și degradant persoanele aparținând minorității romă dar expresia utilizată în spațiul privat și dat publicității are efecte negative în sensul celor exprimate mai sus. Colegiul Director are în vedere și faptul că înalta funcție de demnitate publică a dl. Traian Băsescu conferă un indice ridicat de încredere în rândul populației, astfel orice exprimare a acestuia are efecte puternice în societate.

De asemenea, este important să precizăm și rezultatele sondajelor de opinie din România, cu privire la raportarea populației majoritare la persoanele aparținând minorității romă. Astfel, 82% dintre cei intervievați consideră că romii sunt infractori, 70,7% apreciază că romii ar trebui să fie separați de ceilalți cetățeni, 41,1% nu ar accepta vecini romi, 62,7% consideră că romii nu ar trebui lăsați să călătorească în străinătate și 48,6% sunt de părere că creșterea populației romă ar trebui limitată.

Colegiul Director, reține că informațiile cu privire la contextul în care domnul Traian Băsescu a participat la cumpărături în cadrul unui centru comercial, sunt strâns legate de faptul că în aceea zi, se desfășura referendumul național care îl viza în mod particular pe domnul Traian Băsescu și se bucura de

atenția întregii opinii publice și în special de participarea cetățenilor români la referendum.

Din acest punct de vedere, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat ca „*Libertatea presei constituie unul dintre cele mai eficiente mijloace prin care publicul află și își formează opinii despre ideile și atitudinile conducătorilor politici. În sens larg, libertatea dezbaterii politice este esența conceptului de societate democratică, concept care domină Convenția în întregul său*”. (CEDO, între altele, cauza LINGENS vs. AUSTRIA, OBERSCHLICK 1, 2, 3 vs. AUSTRIA)

Astfel, se poate retine că mass-media a relatat aspecte privind chestiuni de interes public care vizau acțiuni ale unei persoane publice, care deține funcții publice în stat, într-un context legat de ziua în care se desfășura referendumul național, o acțiune la care au participat reprezentanți ai presei, dialogul președintelui cu o jurnalistă și evenimente care au vizat reacția președintelui față de o jurnalistă.

Colegiul consideră că decizia de a da publicității o conversație privată a dl. Traian Băsescu, Președintele României, se înscrie în dreptul de informare, ca parte a libertății de exprimare, în măsura în care conținutul conversației private este de interes public. În speța de față, Colegiul apreciază că presa a dat publicității informații de interes public exprimate într-un spațiu privat ce privesc raportarea Președintelui României la un jurnalist, la un moment dat.

De altfel, astfel cum consacră și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, o distincție fundamentală este necesar a fi făcută între fapte relatate -chiar și controversate- de natură a contribui la dezbateri într-o societate democratică referitoare la politicieni în exercițiul funcțiilor lor, spre exemplu, și detalii raportate în privința vieții private a unui individ, care nu exercită funcții oficiale. În timp ce în primul caz presa exercită rolul său vital de „câine de pază” într-o democrație prin contribuția la „*împărtășirea informațiilor și ideilor în chestiuni de interes public*” (CEDO, cauza OBSERVER and GUARDIAN vs. UNITED KINGDOM), nu realizează acest lucru în cel din urmă caz (parag.63). Similar, publicul are dreptul de a fi informat, ceea ce constituie un drept esențial într-o societate democratică care, în anumite circumstanțe, se poate extinde la aspecte din viața privată a figurilor publice, în mod particular unde este vorba de politicieni (CEDO, 18.08.2004, cauza EDITION PLOIN vs. FRANCE).

În acest sens, Colegiul Director, din lucrările aflate la dosar, ia act de faptul ca domnul Traian Băsescu precizează că „se afla sub imperiul unei mari presiuni publice și mediatice din timpul zilei referendumului”, „convorbirea privată ...a fost publicată de către alte persoane, fără consimțământul său (n.n.) și că „regretă expresia nepotrivită utilizată în convorbirea privată”. Se precizează în acest sens, că “în comunicatul de presă dat de purtătorul de cuvânt, din data de 21 mai 2007, domnul Băsescu și-a cerut scuze public față de jurnalista Andreea Pană, subliniind contextul strict privat al discuției în care au fost folosite cuvintele „agresivă” și „știgancă împuțită”.

Din acest punct de vedere, se reține că afirmațiile care au făcut obiectul plângerii nu au fost contestate, susținându-se caracterul privat al acestora și precizându-se că au fost prezentate scuze publice.

Colegiul Director reține principiul potrivit căruia „nimănui nu-i este îngăduit să se prevaleze de propria incorectitudine pentru a obține protecția unui drept” (*nemo auditur propriam turpitudinem allegans*).

Impactul potențial al mijloacelor de comunicare a avut efecte imediate și puternice în acest caz, datorită contextului în care a avut loc și a funcției persoanei care a săvârșit fapta, însă nu au fost reținute fapte care sunt prevăzute și sancționate de art. 15, întrucât prevederile art.15 al O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, prevede în mod expres un „comportament manifestat în public”.

Față de aspectele de mai sus, se reține că jurisprudența Curții Europene statuează prevalența dreptului de informare cu privire la chestiuni de interes public care vizează politicieni și dreptul publicului de a fi informat cu privire la aspecte din viața privată a figurilor publice, în mod particular unde este vorba de politicieni. În același sens, „politicienii trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și a fiecărei fapte ... și, în consecință, trebuie să dovedească un grad mai mare de toleranță.” (CEDO, între altele, cauza LINGENS vs. AUSTRIA, OBERSCHLICK 1, 2, 3 vs. AUSTRIA).

În concluzie referitor la speța supusă soluționării, Colegiul reține următoarele:

- Colegiul Director nu pune la îndoială buna credință a dl. Traian Băsescu dar constată că utilizarea fără intenție a unui limbaj cu efecte discriminatorii în spațiul privat poate avea efecte negative în societate prin crearea unui tratament injust sau degradant pentru o comunitate, atunci când aceste exprimări sunt date publicității;
- prin publicarea conversației private a dl. Traian Băsescu, presa și-a exercitat dreptul la informare a cetățenilor, parte a dreptului libertății de exprimare, cu privire la un subiect de interes public care afectează comunitatea, concret: raportarea Președintelui României la un jurnalist, într-un context dat;
- calitatea de cel mai înalt demnitar în stat a dl. Traian Băsescu, încrederea ridicată a cetățenilor în șeful statului conferă o importanță deosebită mesajelor transmise, direct sau indirect, de către președintele statului în societate;
- utilizarea unui limbaj cu efecte discriminatorii în spațiul privat, fără intenția de a discrimina, dar care ulterior este dat publicității are efecte negative într-o societate în care imaginea persoanelor aparținând comunității romă este negativă în rândul populației majoritare;
- Colegiul Director reține principiul potrivit căruia „nimănui nu-i este îngăduit să se prevaleze de propria incorectitudine pentru a obține protecția unui drept (*nemo auditur propriam turpitudinem allegans*). Colegiul nu poate reține vreo culpă a jurnalistei în privința înregistrării convorbirii private a dl. Traian Băsescu.

Având în vedere motivele expuse mai sus, Colegiul Director constată că se întrunesc cumulativ elementele constitutive prevăzute de art. 2 alin.4 din O.G. nr.137/2000.

Colegiul Director, reamintește faptul că, în jurisprudența Curtii Europene a Drepturilor Omului s-a statuat că „o importanță specială trebuie acordată discriminării rasiale, și că a diferenția un grup de persoane sub aspectul tratamentului bazat pe rasă, poate constitui, în anumite circumstanțe, o formă specială de afront adusă demnității umane”. Astfel, „tratamentul diferențiat aplicat unui grup de persoane datorită rasei poate fi capabil a constitui tratament degradant în circumstanțe în care tratamentul diferențiat pe baza altor criterii, precum limba, nu ar pune astfel de probleme”. (Comis. EDH, cauza ASIATICILOR EST AFRICANI v. MAREA BRITANIE, no.4403/70, 14.12.1973, în același sens vezi CEDO, cauza CYPRUS v.TURKEY, (2002) 35 EHRR 30, para. 308-310, cauza MOLDOVAN and others v. ROMANIA, Judgment No. 2, 12 July 2005)

Referitor la aplicarea unei sancțiuni, O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, prevede la art. 26 alin. 1 următoarele: „Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (5) și (7), art. 5-8, art. 10, art. 11 alin. (1), (3), și (6), art. 12, art. 13 alin. (1), art. 14 și 15 se sancționează cu amenda de la 400 lei la 4.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amenda de la 600 lei la 8.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”

În aceste circumstanțe, în care fapta contravențională este stabilită, dar nu se poate aplica o amendă, în concordanță cu *Ordonanța nr. 2 din 12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor*, se poate aplica avertisment.

Analizând toate aceste fapte precum și probele existente la dosar Colegiul Director a constatat că sunt întrunite elementele constitutive pentru a ne afla în prezența unei fapte de discriminare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Respinge toate excepțiile invocate. Decizia a fost luată prin unanimitate de vot al celor prezenți;
2. Referitor la folosirea de către dl Traian Băsescu a apelativului „păsărică” față de jurnalista Andreea Pană, Colegiul Director a apreciat, cu 6 voturi pentru și 2 voturi împotriva, că fapta nu e de natură să atragă răspunderea contravențională, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare,

republicată, însă limbajul folosit nu este unul adecvat și transmite mesaje negative în spațiul public, luând în considerare statutul de înalt demnitar al domnului Traian Băsescu.

Opinie separată a doamnei Monica Vasile și domnului István Haller:

Utilizarea apelativului „pășărică” ca formă de adresare directă către Andreea Pană reprezintă o atitudine ce are ca efect atingerea demnității și crearea unei atmosfere de intimidare, ostile și ofensatoare față de aceasta.

Utilizarea acestui apelativ în public, potrivit prevederilor art. 19 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare constituie un comportament care vizează atingerea demnității, creează o atmosferă ostilă, degradantă și umilitoare față de persoanele de sex feminin, prin urmare încalcă dreptul la demnitate personală. Trebuie reținute efectele produse de apelativul utilizat, care generează un tratament injust și degradant față de femeii datorită conotațiilor atribuite acestei expresii în vorbirea curentă.

Trebuie avut în vedere faptul că în practica Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării au fost constatate fapte de discriminare și au fost aplicate sancțiuni cu amendă contravențională pentru utilizarea în public a unor sintagme precum „cioară” sau „maimuțe”, care, în limbajul curent, sunt folosite ca mod de a desemna, în mod peiorativ, anumite comunități etnice sau rasiale.

3. Referitor la folosirea expresiei „țigancă împutită”, Colegiul Director, cu unanimitate de voturi, a încadrat fapta ca fiind discriminare potrivit art. 2 alin. 1 și 4 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Potrivit art. 2 alin. 4, *„orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale”*. Prin utilizarea expresiei în cauză s-a adus atingere demnității persoanelor aparținând comunității rome.

4. Sancționarea cu avertisment a domnului Traian Băsescu. Decizia a fost luată cu 6 voturi pentru și 2 împotriva.

Opinie separată a doamnei Paula Roxana Truinea și Anamaria Panfile:

- 4.1. Cu privire la faptele care fac obiectul plângerii deduse soluționării, în speță cel de-al doilea aspect, ne exprimăm opinia concurentă cu privire la constatarea întrunirii cumulative a elementelor constitutive prevăzute de art. 2 alin.4 din O.G. nr.137/2000, republicată. Din acest punct de vedere, ne raliem argumentelor invocate de membrii Colegiului Director, raportat la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.
- 4.2. Cu privire la aplicarea sancțiunii contravenționale cu avertisment ne exprimăm opinia disidentă. În acest sens, reținem că o persoană poate

fi trasă la răspundere pentru o anumită faptă, numai dacă această faptă este prevăzută și sancționată ca atare în mod expres, într-un act normativ emis de un organ al statului competent în acest sens. Cu alte cuvinte, existența unei contravenții și a răspunderii contravenționale sunt excluse dacă fapta nu este calificată astfel și nu este stabilită sancțiunea în ipoteza săvârșirii ei. Este ceea ce a fost denumită legalitatea stabilirii și sancționării contravențiilor. (În acest sens, vezi Laurențiu Groza, Gh. Parauseanu, *Reglementarea sancționării contravențiilor*, Editura științifică, București, 1973, p.24). Ca urmare, principiul nullum crimen sine lege (nici o infracțiune nu există în afară de lege) și nulla poena sine lege (nici o pedeapsă nu există în afară de lege), caracteristice dreptului penal, sunt aplicabile și în ceea ce privește răspunderea contravențională.

4.3. Raportându-ne la prevederile O.G. nr.137/2000, republicată, reținem că aceasta constituie un act normativ, care definește cadrul general al reglementării discriminării în legislația românească, sub aspectul materiei și a răspunderii juridice, aflându-ne în domeniul regimului juridic contravențional, respectiv al răspunderii contravenționale.

4.4. Potrivit art.2 alin.4 **„Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”**

Coroborând prevederile art.2 alin.4 cu prevederile art.26 alin.1 al O.G. nr.137/2000, republicată se reține: (1) Contravențiile prevăzute la **art. 2 alin. (5) și (7), art. 5-8, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, art. 13 alin. (1), art. 14 și 15** se sancționează cu amenda de la 400 lei la 4.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amenda de la 600 lei la 8.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.

4.5. Astfel, constatăm, ca actul normativ stabilește în mod expres răspunderea contravențională și sancțiunea cu amendă pentru faptele prevăzute între altele de art.2 alin. (5) și (7), fără însă a se referi în mod expres la art.2 alin.4.

4.6. Este adevărat, că potrivit art.2 alin.4 săvârșirea faptei prevăzute ca atare, atrage răspunderea contravențională. De asemenea, potrivit art.2 alin.(11) comportamentul discriminatoriu prevăzut la alin. (1) - (7) atrage răspunderea civilă, contravențională sau penală, după caz, în condițiile legii.

4.7. Însă raportat la principiul legalității stabilirii și sancționării contravențiilor, răspunderea contravențională este exclusă dacă fapta nu este calificată astfel și dacă nu este stabilită sancțiunea în ipoteza săvârșirii ei. Din acest punct de vedere, actul normativ, în speța noastră, O.G. nr.137/2000, republicată, califică anumite fapte, precum

cele stabilite în art.2 alin.4, precizând că respectivul comportament atrage după sine răspunderea contravențională, după caz, în condițiile legii, însă actul normativ în cauză nu stabilește în mod concret și expres sancțiunea în ipoteza săvârșirii respectivului comportament.

4.8. Având în vedere motivele expuse mai sus, considerăm că în privința faptelor care fac obiectul plângerii deduse soluționării, nu se poate reține aplicarea unei sancțiuni contravenționale, în speță avertisment, datorită neprecizării de către leguitor a unei sancțiuni, în ipoteza săvârșirii respectivelor fapte.

5. Colegiul Director face apel către domnul Traian Băsescu, Președintele României, ca din funcția de înalt demnitar pe care o deține să promoveze constant și activ principiul egalității de șanse în societatea noastră.

6. Colegiul Director face apel la întreaga clasă politică și la toți formatorii de opinie să promoveze un comportament și limbaj non-discriminatoriu, precum și să ia atitudine față de eventualele încălcări ale principiului egalității de șanse. Colegiul Director arată că orice cetățean are dreptul la respectarea și ocrotirea vieții intime, familiale și private astfel cum este prevăzut în Constituția României, însă acest drept nu justifică utilizarea unui limbaj sau comportament discriminatoriu, care poate produce efecte publice.

7. Se declară incompetentă față de solicitarea petenților privind obligarea domnului Traian Băsescu la prezentarea directă de scuze publice și la stabilirea unui mecanism de consultare regulată sau permanentă cu privire la problematica minorității române și egalității de gen. Decizia a fost luată cu 7 voturi pentru și 1 împotriva.

Opinie separată domnului Gheorghe Ioniță: Aplicarea dispozițiilor cuprinse în art. 20, alin. 3 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, conform căreia „prin cererea introdusă...persoana care se consideră discriminată **are dreptul să solicite înlăturarea consecințelor faptelor discriminatorii și restabilirea situației anterioare discriminării**”, se constată că, **pentru Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, a fost instituită obligația**, corelativă dreptului persoanei vătămate „să solicite înlăturarea consecințelor”, în virtutea căreia consiliul trebuie să dispună măsurile necesare, concordante cu hotărârea referitoare la caracterul discriminator al faptei, restabilirii situației anterioare. Ori, din moment ce colegiul a hotărât constatarea faptei de discriminare, este un non sens să fie invocată incompetența pentru evitarea dispunerii unei/unor măsuri reparatorii.

8. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii - Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța competentă și în termenul legal potrivit *OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.*

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Președinte

COMȘA CORINA NICOLETA – Membru

HALLER ISTVAN – Membru

IONIȚĂ GHEORGHE – Membru

NIȚĂ DRAGOȘ – Membru

PANFILE ANAMARIA – Membru

TRUINEA PAULA ROXANA – Membru

VASILE ANA MONICA - Membru

Data redactării 05.06.2007

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit *OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ,* constituie de drept titlu executoriu.